

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

SANNA-MARI LÄHDENIEMI

Maksuhäiriö

Uhka tulevaisuudelle?

LIIKETALouden KOULUTUSOHJELMA
2020

Tekijä(t) Sukunimi, Etunimi Lähdeniemi, Sanna-Mari	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Kuukausi Vuosi Lokakuu 2020
	Sivumäärä 34	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Maksuhäiriö - Uhka tulevaisuudelle		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden koulutusohjelma		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössäni tutkittiin sitä, kuinka maksuhäiriö vaikuttaa kuluttajan tulevaisuuteen. Lisäksi työssä tutkittiin sitä, miten ulosotto sekä velkajärjestely liittyvät maksuhäiriöön.</p> <p>Maksuhäiriömerkintä syntyy, kun kuluttaja laiminlyö maksunsa ja laiminlyöty maksu merkitään luottotietoihin. Maksuhäiriön rekisteröinnin perusteena voi olla maksamaton kulutusluotto tai pitkittynyt ulosotto. Maksuhäiriöt vaikeuttavat esimerkiksi asunnon vuokraamista, lainan saamista sekä tavaroiden ostoa luotolla.</p> <p>Ulosotto on maksamattoman maksun oikeudellista perintää. Ulosottoa voi olla kahdenlaista, joko suppeaa ulosottoa tai pitkäkestoista ulosottoa. Ulosottoa edellyttää aina ulosottoperuste.</p> <p>Velkajärjestelyn tarkoituksena on korjata velallisen taloudellinen tilanne. Velkajärjestelyyn pääseminen ei ole mikään helppo prosessi, sillä se edellyttää tuomioistuimen päätöstä.</p> <p>Opinnäytetyössäni haluttiin luoda tietopaketti lukijalle maksuhäiriön aiheuttamaan ahdingon varalle. Lisäksi haluttiin kuvata miten maksuhäiriö tulee vaikuttamaan taloudelliseen tilanteeseen. Opinnäytetyössäni halusin myös tuoda esille sen, mikä on ulosotto, miten se liittyy maksuhäiriöön ja kuinka ulosotto toimii. Lisäksi haluttiin tuoda esille velkajärjestelyn mahdollisuus kuluttajalle sekä selventää mikä on velkajärjestely.</p> <p>Lähdeaineistona käytettiin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta sekä lainsäädäntöä. Lisäksi lähdeaineistona käytettiin internet-lähteitä.</p>		
<p>Asiasanat Maksuhäiriö, maksuhäiriömerkintä, ulosotto, velkajärjestely</p>		

Author(s) Last name, First name Lähdeniemi, Sanna-Mari	Type of Publication Bachelor's thesis	Date October 2020
	Number of pages 34	Language of publication: Finnish
Title of publication Payment default is a threat to the future		
Degree program Degree program in Business Administration		
Abstract <p>My thesis investigated how a payment default affects the consumer's future. In addition, the study examined how recovery proceedings and debt settlement are related to payment default.</p> <p>A payment default is created when consumer payment defaults and therefore a payment default is recorded in the credit records. The basis for the registration of a payment default may be an unpaid consumer credit, a long-term withdrawal. Payment defaults make it difficult, for example, to rent an apartment, getting a loan and buy goods on credit.</p> <p>Recovery proceedings is the legal recovery on an unpaid fee. Recovery proceedings can be of two types narrow or long. Recovery proceedings always require a ground for enforcement</p> <p>The debt adjustment of restructuring is to correct the debtor's financial situation. Debt adjustment is not an easy process because debt adjustment requires a court decision.</p> <p>The aim of my thesis was to create an information package for the reader in case of distress caused by a payment default and how the payment failure will affect. In my thesis, I also wanted to highlight what recovery proceedings is, how it relates to a payment default and how recovery proceedings work. In addition, the aim was to highlight the possibility of debt adjustment for consumers and to clarify what a debt adjustment system in.</p> <p>The source material mainly consists of related literature and legislation. The source material was used internet.</p>		
<u>Key words</u> Debt adjustment, payment default, recovery proceedings,		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE	7
2.1 Tarkoitus	7
2.2 Tavoite.....	7
2.3 Rajaus.....	8
3 MAKSUHÄIRIÖMERKINTÄ	9
3.1 Maksuhäiriömerkinnän syntyminen.....	12
3.2 Mitä maksuhäiriömerkinnästä seuraa yksityishenkilön taloudessa?.....	14
3.3 Kuinka maksuhäiriömerkintä tulee poistumaan?.....	15
3.4 Maksuhäiriöisten osuus eri ikäluokissa kesäkuussa 2020.....	18
4 ULOSOTTO.....	19
4.1 Ulosottoeruste	22
4.2 Suppea ulosotto	23
4.3 Pitkäkestoinen ulosotto	24
4.4 Miten ulosotto tulee poistumaan?	25
5 VELKAJÄRJESTELY	25
5.1 Velkajärjestelyyn pääseminen.....	27
5.2 Velkajärjestelyn maksuaika	30
6 OMA POHDINTA	31
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Maksuhäiriö vaikuttaa monen suomalaisen elämään. Joudumme taistelemaan maksuhäiriön aiheuttamaa häpeää ja tuskaa vastaan. Maksuhäiriö koetaan häpeän sekä epäonnistumisen merkinä, vaikka välttämättä itse ei pysty vaikuttamaan siihen, miten taloudellinen ahdinko on aiheutunut, sillä taloudellisen ahdingon syinä voivat olla esimerkiksi sairastuminen, työttömyys.

Opinnäytetyössäni käsitellään, maksuhäiriön syntymistä sekä miten ulosotto ja velkajärjestely liittyvät maksuhäiriöön. Opinnäytetyössäni käsittelen myös sitä, kuinka maksuhäiriömerkintä poistuu, miten päästä velkajärjestelyyn ja mitä ulosotto tarkoittaa kuluttajan näkökulmasta. Opinnäytetyössä käsitellään maksuhäiriömerkinnän vaikutuksia velallisen elämään ja miten maksuhäiriö vaikeuttaa esimerkiksi lainan saamista.

Maksuhäiriömerkinnän muodostuminen on pitkä prosessi. Sillä ennen kuin merkintä muodostuu kuluttajalle, hänelle tulee useita muistutuslaskuja alkuperäiseltä laskun lähettäjältä. Tämän jälkeen, jos laskun lähettäjä ei saa suoritustaan laskulle, hän siirtyy perintätoimiston puoleen asiassa, jotta laskun lähettäjä saisi vaadittavan suorituksen kuluttajalta. Laskun siirtyminen perintätoimistolle ei ole heti merkki maksuhäiriömerkinnästä.

Ulosotto ja maksuhäiriömerkintä eroavat siinä, että maksuhäiriömerkintä on merkki luottotietorekisterissä, näin se kertoo maksamattomasta laskusta tai velasta. Ulosotto on taas velan oikeudellinen perintä. Velkoja voidaan ulosoton toimesta periä suoraan palkasta tai eläkkeestä, ulosotto myös lunastaa omaisuutta velkojen maksuun. (Takuusäätiön www-sivut 2020.)

Maksuhäiriöt kertovat siitä, kuinka kuluttajalla on ollut vaikeuksia talouden hallinnassa sekä siitä, kuinka kuluttajalla on ollut vaikeuksia laskujen hoidossa. Yritysten

taloudellisen toiminnan tukemiseksi yksilöistä kerätään luottotietoja. Luottotiedot ovat yritysten päätöksenteon sekä asiakasvalinnan tukena, jotta yritykset välttyisivät taloudellisilta tappioilta ja näin menestyisivät taloudellisesti.

Kun kuluttajalle merkitään maksuhäiriömerkintä, tämän merkinnän seurauksena kuluttajan pitäisi pysähtyä miettimään omaa talouttaan sekä maksukykyään. Valitettavan usein jo ensimmäinen maksuhäiriömerkintä saattaa johtaa useampien maksuhäiriömerkintöjen muodostumiseen, koska taloudelliset vaikeudet voivat kasaantua ja kasaantua, sen takia useamman laskun maksaminen voi käydä haasteelliseksi. (Credigo www-sivut 2020.) Laskujen eräpäivien siirto aina eteenpäin aiheuttaa sen, että laskupino kasvaa hälyttävän korkeaksi, kun siirtää laskuja laskun perään. Tästä syntyy ajatus, että ensi kuussa laskun pystyy maksamaan aivan varmasti, mutta kun siellä on jo uudet laskut odottamassa. Tällöin tulee ongelma, miten saada laskut maksettua, jos niitä on jo kertynyt edelliseltä kuukaudelta. Siksi laskut kannattaa hoitaa heti pois, jos siihen vain pystyy. Jos ei pysty suorittamaan laskun maksua ajallaan tai kokonaan, laskun lähettäjään kannattaa olla yhteydessä siitä, voisiko laskulle saada maksujärjestelyä, näin voisi välttää sen ettei, laskusta tulisi maksumuistutuksia.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE

2.1 Tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia ja selventää maksuhäiriön aiheuttamaa taloudellista turvattomuutta. Maksuhäiriö on aina taloudellinen uhka kuluttajalle ja sen syntymisestä seuraa ongelmia ja maksuhäiriömerkintä vaikuttaa jokapäiväiseen elämään.

Työn teoriaosuus etenee seuraavassa järjestyksessä. Ensin aloitan kertomalla, mikä on maksuhäiriömerkintä, miten se syntyy, mitä maksuhäiriömerkinnästä aiheutuu, miten päästä pois tilanteesta. Sen jälkeen kerron ulosoton kulumisesta ja viimeiseksi käsitellään velkajärjestelyä.

Tavoitteena on, tutkia miten maksuhäiriö syntyy, mitä ongelmia sen synnystä aiheutuu kuluttajalle ja mihin kaikkeen tämä vaikuttaa tulevaisuudessa. Lisäksi opinnäytetyössä perehdyn myös maksuhäiriön aiheuttaman ulosoton vaikutuksiin.

Tutkimuksen pääongelma on:

-Minkälaisia seuraamuksia maksuhäiriöstä on kuluttajalle?

Tutkimuksen alaongelmia ovat:

-Mihin maksuhäiriö vaikuttaa?

-Miten laajoja maksuhäiriöongelmat ovat, ovatko ne olleet viime vuosina nousussa vai laskussa?

-Mikä on ulosotto ja miten ulosotto liittyy maksuhäiriöön?

-Mikä on velkajärjestely ja miten se liittyy maksuhäiriöön?

2.2 Tavoite

Opinnäytetyöni tavoitteena on luoda lukijalle tietopaketti pienessä koossa, siitä miten toimitaan, kun maksuhäiriömerkintä tulee, miten päästä velkajärjestelyyn tai miten toimitaan, kun ulosoton kautta peritään laskuja.

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda näkökulma maksuhäiriömerkinnän vaikutuksista velallisen taloudessa. Haluaisin, että tästä opinnäytetyöstä olisi hyötyä niille, jotka kamppailevat tilanteen kanssa, että on vaarassa saamassa maksuhäiriömerkinnän.

Opinnäytetyöllä haluaisin lukijan saavan käsityksen, että velkajärjestelyyn pääsee myös helposti, eikä siihen hakeutuminen olisi noloa tai häpeällistä. Sillä lukiessani internetistä esimerkiksi velkajärjestelyistä, niin se koettiin jotenkin häpeällisenä, vaikka asian ei niin pitäisi olla.

2.3 Rajaus

Opinnäytetyön aiheita piti hieman rajata. Kun valitsee aiheeksi maksuhäiriömerkinnän, niin pitää miettiä miltä kannalta lähtee asiaa purkamaan. Perehtyykö maksuhäiriömerkintään yleisesti, ottaako käsittelyyn maksuhäiriömerkinnän nuorilla vai laajemmin? Valitsen aiheen laaja-alaisesti, etten ottanut vain pelkkiä nuoria käsittelyyn.

Opinnäytetyössä lisäksi pitää myös vetää raja siinä, kuinka laajasti käsittelee ulosottoa sekä velkajärjestelyä. Sillä pitää huomioida vaan velallisen henkilön kannalta asiaa, eikä ottaa esimerkiksi, miten yrityksissä nämä asiat menevät.

3 MAKSUHÄIRIÖMERKINTÄ

”Ja katsotaan sitten vielä ne luottotiedot”. Tämä lausahdus saa monen ihmisen sydämen hakkaamaan lujemmin sekä kylmän hien nousemaan otsalle, sillä monelle tämä on kova paikka joutua esittämään omat luottotietonsa luottoneuvotteluissa, sillä ei tiedetä tarkalleen, mitä luottotietoihin tarkalleen ottaen sisältyy. Luottotieto on pohjimmiltaan tieto siitä, mikä kuluttajan todellinen tai arvioitu maksukyky ja tämä pohjautuu aiempiin tietoihin, joita on saatu hakijan maksutavoista sekä taloudellisesta asemasta. (Parpola & Kiljala 2005, 7.)

Maksuhäiriömerkintä eli kansanomaisesti luottotietojen menetys aiheuttaa suuria ongelmia, jos saa merkinnän. Luottotietojen menettäneen henkilön on lähes aina mahdollonta saada luottokorttia, ottaa lainaa ilman takaajaa tai ostaa tavaroita osamaksulla. Asunnon vuokraaminenkin hankaloituu kertaheitolla. (TalousSuomi [www-sivut](http://www.taloussuomi.fi) 2020.)

Kuluttajan maksunlaiminlyönnistä tai oikeusasemasta ei saa antaa vääriä tai harhaanjohtavia tietoja. Perintälakia valmisteltaessa, oikeusministeriön asettama perintälakityöryhmä lausunnoissaan kiinnitti huomiota muun muassa perinnässä käytettäviin epäasiallisiin huomautuksiin ja uhkauksiin. Suomen Asiakastieto Oy, joka on maamme suurin maksuhäiriörekisterin ylläpitäjä, kiinni erityisesti huomiota siihen, että perinnässä uhkailtiin luottotietomerkintöjen tekemisellä. Maksuhäiriömerkinnän tekemisellä uhkaaminen ilman, että siihen on mitään laillisia perusteita, tulisi kieltää. (Pönkkä & Willman 2004,79.)

Velallisen tulisi saada ilmoitus velan erääntymisestä. Maksamattomat laskut siirtyvät perintään, jos et maksa niitä tässäkään kohtaa. Laskut siirtyvät sen jälkeen ulosoton käsiteltäväksi. Jokaisella on oikeus tarkistaa omat luottotietonsa maksutta kerran vuodessa, mutta jos haluat tarkistaa luottotiedot useamman kerran vuoden aikana, joudut maksamaan näistä. Ihan huvikseen et voi lähteä tarkistamaan sukulaisten tai kavereittesi luottotietoja, sillä luottotietojen tarkistaminen vaatii aina perustellun syyn siihen, miksi haluat niitä tarkistella. Yleisin syy siihen, miksi luottotietoja mennään tarkistamaan, että haluaa solmia taloudellisen sopimuksen, esimerkiksi jos haluat ostaa

luotolla tai hakiessasi lainaa. Vuokranantajat tarkistavat vuokranhakijan luottotiedot, näin he haluavat varmistaa sen, että tulevat saamaan vuokrat ajoissa, eikä vuokralaisella ole ollut minkäänlaisia maksuvaikeuksia. (Takuusäätiö www-sivut 2020.)

Luottotietoja ylläpitävältä rekisterinpitäjältä, voidaan seurata velallisen luottotietoja, Suomen Asiakastieto on näistä se tunnetuin. Maksuhäiriömerkinnästä voidaan tehdä päätelmiä jo etukäteen perintätoimien onnistumisesta tai sen epäonnistumisesta. Maksuhäiriömerkintöihin rekisteröidään yksipuoliset tuomiot velkomusasiassa, ulosotto-menettelyssä todetut varattomuus tai muu ulosoton este, vekseli- ja trattaprotestit, konkurssihakemukset, yrityksen saneerausmenetelmät sekä yksityishenkilön velkajärjestelyt, sekä näiden menettelyjen myöhemmät vaiheet. Yksipuoliset tuomiot eivät rekisteröidy maksuhäiriömerkintöihin. (Bräysy 2013, 39.)

Yksilöntietojen kattavan selvityksen jälkeen voidaan siirtyä hankkimaan asiakkaan luottotietoja. Luottotietoja tarvitaan luottopäätöksen tuoksi ja perusteeksi. Jos kyseessä on suuri luotto, sitä varten hankitaan täydellisempiä luottotietoja hakijasta. Luottotietolaki määrittelee yksityisten henkilöiden luottotietojen, saatavuutta ja sekä näiden luottotietojen käyttöä. Yksityishenkilöstä voidaan hankkia luottotietoja vain luottopäätösten tekemistä, sen valvontaa tai muuta vastaavaa tarkoitusta varten, muuhun tarkoitukseen niitä ei voida hankkia. (Lindström 2014, 13.)

Luottotietorekisterin ylläpitämistä säätelee laki. Tässä rekisterissä on merkinnät maksuhäiriöistä. Luottotietorekisteristä nähdään seuraavat asiat:

- Mistä merkintä on tullut? Mikä velka tai lasku tämän on aiheuttanut?
  - Kuka on ilmoittanut tiedot rekisteriin?
  - Mikä päivä merkintä on tullut voimaan ja mihin päivään asti merkintä on voimassa?
- Otteen maksuhäiriömerkinnöistä voidaan pyytää luottotietorekisteriä ylläpitävältä yritykseltä. Suomessa ne ovat Suomen Asiakastieto Oy sekä Bisnode Finland Oy. Molempien yritysten listoilla ovat pääosin samat tiedot, mutta joskus saattaa olla sellainen tapaus, että velka saattaa näkyä vain toisen rekisterissä. Yritykset lähettävät myös rekisteriotteen, vaikka ei merkintöjä olisikaan, silloin tämä toimii tositteena siitä, että luottotietosi ovat kunnossa. (Takuusäätiön www-sivut 2020.)

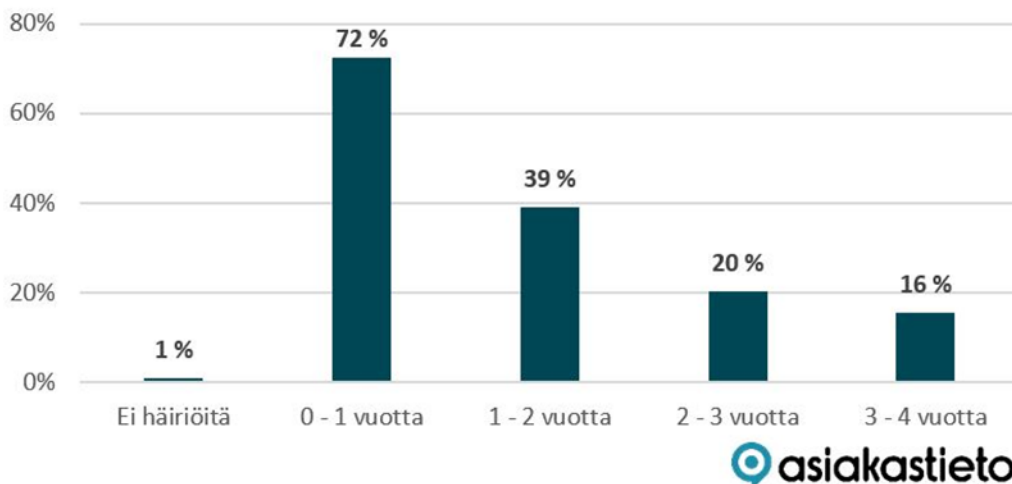
Maksuhäiriömerkintöjen määrä on ollut kasvussa jo yli kymmenen vuoden aikana. Kesäkuun 2020 Asiakastiedon rekisterissä maksuhäiriömerkintöjä oli 8,5 prosentilla aikuisväestöstä eli 390 000 kuluttajalla. Vuoden takaiseen tilanteeseen kasvua on noin 7 000 henkilöllä. Kesäkuun 2020 lopussa julkaistuissa tilastoissa maksuhäiriöisten henkilöiden määrä on pysynyt samana. Tässä ei vielä nähdä sitä, miten alkuvuoden 2020 koronakriisi tulee vaikuttamaan tilastoihin. (Asiakastieto www-sivut 2020.)

Jouni Muhonen Asiakastiedosta analysoi: ”, Kulutusluottojen korkokaton laskeminen kahteenkymmeneen prosenttiin syyskuussa 2019 on osaltaan lisännyt maksuhäiriömerkintöjen määrää. Nyt koronakriisin takia säädetty 10 prosentin tilapäinen korkokatto, tulee kasvattamaan maksuhäiriöisten määrää, sillä uusia luottoja on vähemmän saatavana. (Asiakastieto www-sivut 2020.)

Kun laskujen maksamiseen ei riitä rahat liian suuren velkataakan vuoksi, niin silloin on vaikea välttää maksuhäiriömerkintää. Mutta onneksi löytyy vaihtoehtoja siihen, miten talouden voi saada tasapainoon eri tavoilla. On hyvä pitää myös mielessä, että maksuhäiriömerkintä on väliaikainen eikä se tule seuraamaan saajaansa tiettyä määräaikaa pidempää. (Credigo, www-sivut 2020.)

Jo ensimmäinen maksuhäiriömerkintä kertoo selvästi kohonneesta riskistä myöhempiin velkaongelmiin, tämän osoittavat tilastot. Jopa 60 prosentin todennäköisyydellä ensimmäistä maksuhäiriömerkintää seuraa uusi. Keskimäärin seitsemän maksuhäiriömerkintää kirjataan maksuhäiriöiselle. Peräti 70 prosentilla yksityishenkilöistä on ulosottovarattomuutta kuvaava maksuhäiriömerkintä (Makkonen 2012,107.) Kuvasta 1 nähdään, kuinka kuluttajalla on suurempi riski, peräti 72 prosenttia, saada uusi maksuhäiriö seuraavien 12 kuukauden kuluttua uusimman merkinnän mukaan. Mitä vanhempi merkintä on, sitä pienempi riski on kuluttajan maksuhäiriöön.

Kuluttajan maksuhäiriöriski 12 kk kuluessa tuoreimman merkinnän iän mukaan

Kuva 1. Kuluttajan maksuhäiriöriski 12kk (Asiakastieto www-sivut 2020)

Samasta velasta voi muodostua useita erilaisia maksuhäiriömerkintöjä, tämä tulee huomioida luottotietomerkintöjen lukumäärän suhteessa. Jos velallisella on kuluttajaluotto niin siitä voi muodostua maksamatta jääneiden erien perusteella häiriömerkintä velkojan ilmoittamana, myös mahdollinen oikeudellinen perintä sekä ulosotossa todettuna varattomuutena tai pitkäkestoisena ulosottona. Jos ulosotto toteaa varattomuuden, merkitään asia aina ulosotossa olevan asian kohdalle erikseen. Tämän avulla voidaan luottotietomerkintöjen määrästä ja tyypistä päätellä velkojen määrä ja myös se, kuinka syvä velkaongelma on. (Makkonen 2012,107.)

3.1 Maksuhäiriömerkinnän syntyminen

Ennen maksuhäiriömerkinnän kirjautumista, maksu on ollut maksamatta käytännössä keskimäärin kuudesta kahdeksaan kuukauteen, lisäksi laskunmaksaja on saanut useita muistutus- ja perintäkirjeitä, jotka ovat luonnollisesti kasvattaneet maksettavaa summaa. Maksajan on mahdollisuus neuvotella maksujärjestelyistä velkojan tai mahdollisen perintätoimiston kanssa. Kun maksun laiminlyönti on todettu tuomioistuimen päätöksellä tai ulosottoviranomaisen toimituksella, maksuhäiriömerkintä rekisteröidään. (Rantala & Tarkkala 2009,31.)

Luottotietoihin tehty maksuhäiriömerkintä on tieto kuluttajan hoitamattomasta velasta. Rekisteriin ei merkitä positiivisia tietoja maksujen hoitamisesta, vaan tiedot maksujen laiminlyönneistä. (Kulutusluottovertailu www-sivut 2020).

Kuvassa 2 on selvennetty maksuhäiriömerkinnän syntyprosessia. Siitä selviää hyvin, kuinka maksuhäiriömerkintä tulee syntymään, sillä vaikka maksaisit laskun myöhässä tai saisit muistutuslaskun, ei ole vielä aiheuttanut maksuhäiriötä. Muistutuslaskun saaminen on merkki siitä, että laskun perintäprosessi on alkanut, mutta ei ole vielä aiheuttanut sille merkintää luottotietoihin. Jos maksat laskun muistutuslaskun saamisen jälkeen, välttyy vielä maksuhäiriömerkinnän saamisesta luottotietoihin, sillä maksuhäiriömerkinnän syntymiseen menee kauan aikaa, jopa puoli vuotta. Kuvasta 2 pystyy myös tulkitsemaan sen, kuinka pitkä prosessi on oikeasti. Sillä prosessin pitkä pituus saattaa tulla yllätyksenä kuluttajalle, usein ajatuksena on, että jo ensimmäinen maksumuistutus tuo jo merkinnän luottotietoihin, vaikka asia ei näin ole.

Kuva 2. Maksuhäiriömerkinnän syntyminen. (Maksuymyohassa www-sivut 2020)

Luottorekisteriin ensimmäiset maksuhäiriömerkinnät ilmaantuvat vasta, kun luotto, lasku tai muu velvoita on ollut maksamatta varsin pitkään, jopa kaksi kuukautta. Ennen kuin maksuhäiriömerkintä merkitään asiakkaalle, asiakas on saanut useita huomautus- ja perintäkirjeitä perintätoimistolta sekä velkojalta. Jos luottosopimus sallii, maksuviivästyksen voi ilmoittaa luottorekisteriin, jos maksuviivästys on kestänyt vähintään kaksi kuukautta. Oikeudelliset maksuhäiriömerkinnät ilmaantuvat aikaisintaan 4–6 kuukauden päästä velan erääntymisestä (Kuva 2). Jos kulutusluotto menee oikeudelliseen perintään ja sitä maksetaan useissa eri erissä, niin oikeudellinen perintä tulee irtisanomaan koko luoton. (Makkonen 2012,107.)

Maksuhäiriömerkinnän niin sanotusti lievin tyyppi on velkojan ilmoittama maksuhäiriötieto (Luottotietol 13§ 1.mom. 5-k). Merkintä on ilmaisu olennaisesti siitä, että luoton maksuerä on viivästynyt ja maksusta ei ole tehty uutta maksusopimusta. Merkintä

voidaan tehdä jo yhden erän maksuviivästyksen perusteella, eikä luottoa tarvitse olla irtisanottuna. Vähintään 60 päivän maksuviivästys voidaan ilmoittaa luotonantajan tai muun velkojan puolesta luottorekisteriin edellyttäen että:

- 1) Merkinnästä pitää olla luottosopimuksessa maininta, että merkintä on mahdollinen ja
- 2) Maksuhäiriömerkinnän tekemisestä on ilmoitettu luotonsaajalle kirjallisesti viimeistään 21 päivää, ennen kuin luotonantaja lähettää luottorekisterin ylläpitäjälle ilmoituksen maksuhäiriöstä. (Makkonen 2012,108.)

3.2 Mitä maksuhäiriömerkinnästä seuraa yksityishenkilön taloudessa?

Maksuhäiriömerkintä vaikuttaa arjessa kaikkeen mitä haluaa tehdä, kaikki vain vaikeutuvat, jos on merkintä ja eteen tulee tilanne, että uuden puhelimen tai tietokoneen hankinta olisi edessä, mutta taloudellinen tilanne on sellainen, ettei olisi nyt varaa maksaa kallista laitehintaa heti, vaan haluaisi sen osamaksulle. Mutta kun on maksuhäiriömerkintä osamaksusopimusta ei saa, sillä luottotiedot ovat menneet. Siinä tapauksessa tulee tilanne mikä neuvoksi ja ainoa tapa on silloin luopua uuden laitteen hankinnasta osamaksulla ja alkaa säästämään rahaa sitä varten, että pystyy maksamaan kerralla uuden laitteen hinnan.

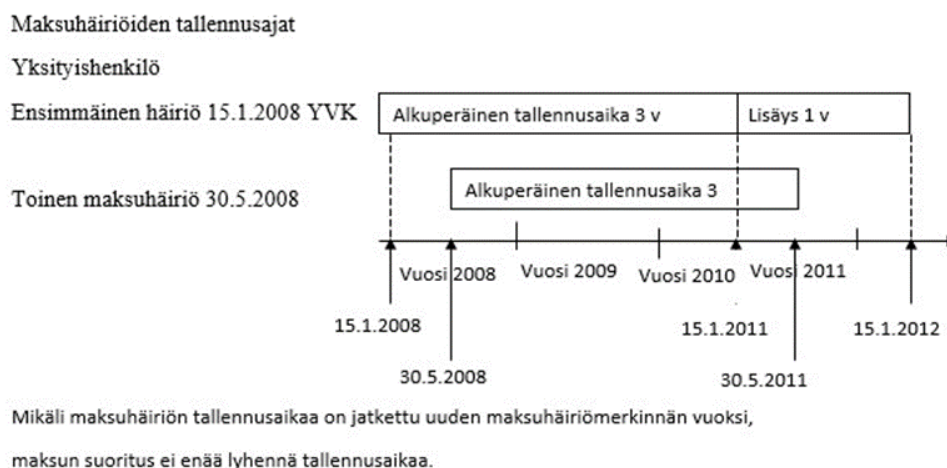
Maksuhäiriömerkintä voi estää muu muassa opintolainan saannin. Maksuhäiriömerkintä vaikeuttaa myös vakuutusten hankkimista, puhelin liittymän hankkimista jopa vuokra-asunnon hankinta voi olla kiven alla, jos sinulla on maksuhäiriömerkintä. Vakuutusta hankkiessa saatat joutua maksamaan koko vakuutusmaksun kerralla vakuutusyhtiölle, etkä saa jaettua laskua osiin. Puhelinliittymää et pysty hankkimaan omiin nimiin, jos sinulla on merkintä. (Kuluttajaliitto www-sivut 2020.)

Jos henkilön luottotietoihin on tehty maksuhäiriömerkintä, siitä aiheutuu yleensä monia hankaluuksia: Tavaraa tai palvelua ei myydä laskulla. Puhelin liittymän ottaminen hankaloituu, lasku pitää maksaa joko etukäteen tai ostaa sellainen prepaid-liittymä. Luottokorttia ei myönnetä, tavallisen pankkikortin saaminenkin voi olla hankalaa, mutta jos on luottokortti, se otetaan pois. Lainaa tai luottoa varten tarvitset takaajan lainalle tai luotolle. Vakuutusten hankkiminen hankaloituu, usein vuokralaiselta

vaaditaan kotivakuutusta. Töiden saaminen voi vaikeutua, jos on maksuhäiriömerkintä. Maksuhäiriömerkinnän lisäksi myös ulosottoa jatketaan, eli tuloista käytetään myös lainojen maksuun. (TalousSuomi www-sivut 2020.)

3.3 Kuinka maksuhäiriömerkintä tulee poistumaan?

Säilyttämisaika maksuhäiriömerkinnässä tulee pitenemään vuodella, jos sinulle tulee uusi maksuhäiriömerkintä vielä entisen merkinnän ollessa voimassa (Luottotietol 18.3§). Kuvassa 3 on selvennettyä maksuhäiriön tallennusaikoja. Siitä saa selvennyksen, miten uusi maksuhäiriömerkintä lisää ensimmäisen maksuhäiriömerkinnän tallennusaikaa vuodella. Käytännössä pidentämissääntöä sovelletaan ulosottovarattomuutta ja velkomustuomioita koskeviin merkintöihin. Vapaaehtoinen velkajärjestely sekä pitkäkestoinen maksulaiminlyönti, jonka velkoja on ilmoittanut, ei voida säilytysajaltaan pidentää pidentämissäännön perusteella maksuhäiriölle. (Makkonen 2012,114.)

Kuva 3. Maksuhäiriöiden tallennusajat (Makkonen 2012, 115)

Jos velallinen tulee suorittaa maksuhäiriömerkinnän kohteena olleen velan, maksuhäiriömerkinnän säilyttämisaika lyhenee enintään kahteen vuoteen (Luottotietol 18.2§), ellei sitten maksuhäiriömerkintää ole poistettava aikaisemmin. Esimerkiksi ulosottovarattomuutta koskeva merkintä suppeassa ulosotossa on poistettava heti, kun velka, josta merkintä on muodostunut, on maksettu loppuun. (Makkonen 2012,114.)

Pidentämissääntö tulee aina syrjäyttämään lyhentämissäännön. Maksuhäiriömerkintä, joka on tehty aiemmin, voi säilyä pidempään rekisterissä kuin sinne merkitty uusi merkintä, jos velat on maksettu loppuun, jota tämä merkintä on koskenut. Luottotietoihin on oikeus saada lisätietomerkintä, jos on maksanut velan loppuun. (Makkonen 2012,114.)

Ulosottomerkintä tehdään silloin, kun tuloja ei pystytä ulosmittaamaan tai kyse on pitkäkestoisesta ulosotosta. Merkinnät näkyvät noin kolme vuotta. Jos maksaa velat kokonaan pois eikä saa sen jälkeen uusia merkintöjä, merkintä tulee poistumaan kahden vuoden kuluttua. Jos saat uusia maksuhäiriömerkintöjä, niin jokainen uusi maksuhäiriömerkintä tulee pidentämään edellisen merkinnän kestoja neljään vuoteen. Merkintä ei yleensä poistu, vaikka velan maksaisi kokonaan pois. Tähänkin löytyy poikkeuksia kuten ulosoton ilmoittamat merkinnät. Näissä tapauksissa merkintä tulee poistumaan heti, kun luottorekisteriyhtiö on saanut tiedon ulosotonpäättymisestä tai velan maksusta. (Vertaaensin www-sivut 2020.)

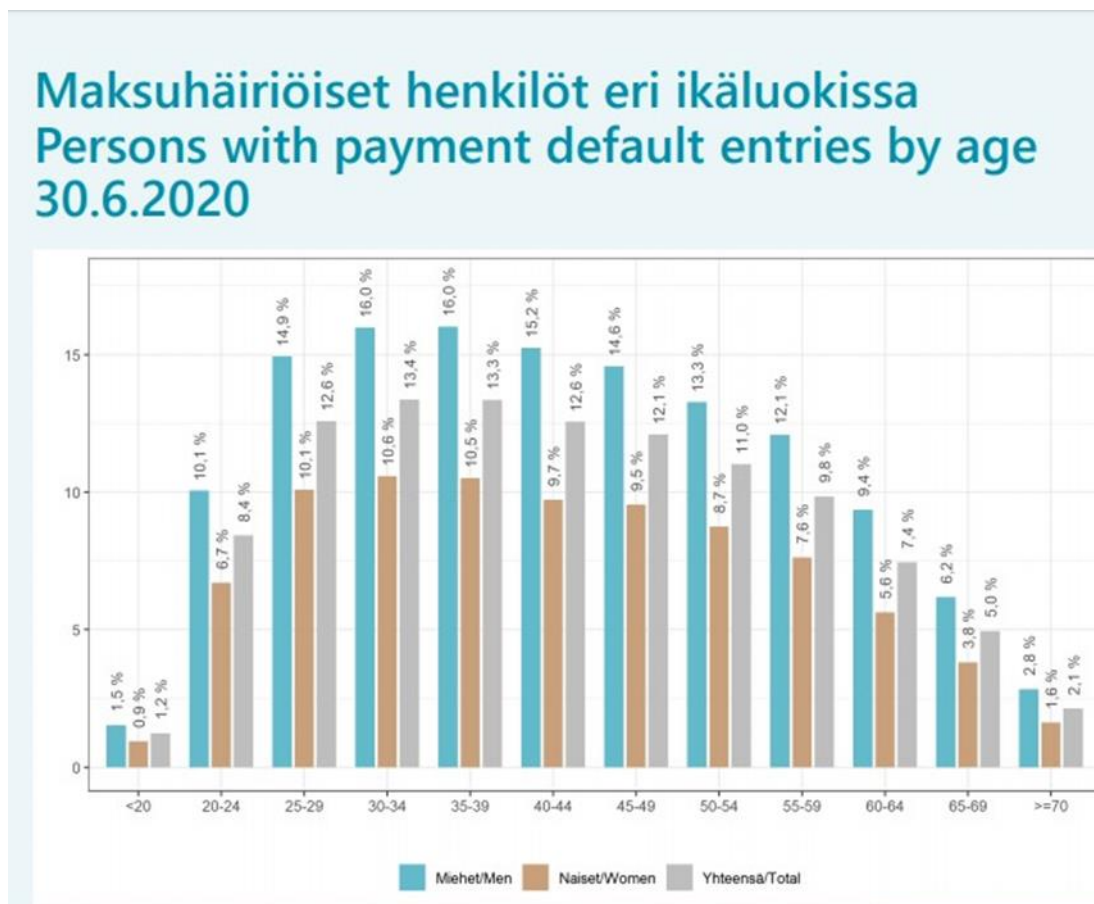
Maksuhäiriömerkinnät ovat voimassa kahdesta viiteen vuotta riippuen maksuhäiriömerkinnän luonteesta. Luottotietoihin tehdyn maksuhäiriömerkinnän vaikutukset ovat väliaikaisia, mutta ne kestävät muutaman vuoden. Mutta jos on vielä vanha maksuhäiriömerkintä voimassa vuoden ja saat tämän vuoden aikana uuden merkinnän, niin vanhan maksuhäiriömerkinnän aika lähtee juoksemaan alusta. Myös kun maksat velan pois sen voimassaoloaikana, niin se lyhenee kahteen vuoteen. Jos ei tule maksamaan velkaa, se vanhenee viidentoista- kahdenkymmenen vuoden sisällä, sen voimaan tuloista. Sitä ei kannata jäädä odottelemaan, että velka vanhenisi vaan pyrkimään maksamaan velka pois ensi tilassa. Uusi maksuhäiriömerkintä velkaan tulee silloin, kun velkaa on yritetty karhuta sinulta ulosoton kautta. (Credigo www-sivut 2020.)

Merkintöjen säilytysajat luottotietorekisterissä riippuvat mistä, ne ovat tulleet. Näitä säilytysaikoja säätelee luottotietolaki (Credigo www-sivut 2020). Jos velallinen tunnustaa maksuhäiriötietonsa, poistetaan se luottotietorekisteristä kahden vuoden kuluttua merkinnän tekemisestä luottotietorekisteriin (Makkonen 2012,110).

Maksuhäiriötiedot on poistettava luottorekisteristä luottotietolain mukaan määritellyissä tapauksissa: Konkurssiin liittyvät tiedot viiden vuoden kuluessa, siitä kun konkurssi on alkanut. Velkajärjestelyn tiedot kuukauden kuluttua, jonka ylläpitäjänä on viranomainen, josta tiedot on saatu julki. Velkajärjestelytiedot, joiden maksuohjelma on rauennut, mutta vasta kolmen kuukauden kuluttua, kun velallinen osoittaa, että maksuohjelma on rauennut. Ulosottotiedot, jotka ovat koskeneet pitkäkestoista tai aiheetonta ulosottoa, joista ulosottomies on tehnyt peruuttamisilmoituksen. Ulosottopeuste on kumottu ja siitä on mennyt tieto rekisterinpitäjälle. Suppean ulosoton kautta perittävä velka on kumoutunut, koska määräaika on mennyt umpeen tai tuomio on kumottu. Velallinen on tunnustanut maksuhäiriön, jonka velkoja on ilmoittanut, tällöin tiedot poistetaan kahden vuoden kuluessa siitä, kun ne on tallennettu rekisteriin. Jos tietoja ei ole poistettu kohtien kolmen tai neljän nojalla, niin viranomaisen toteaman maksuhäiriön ja ulosoton tiedot on poistettava kolmen vuoden kuluttua. Arviointitieto luottokelpoisuudesta poistetaan, kun kaikki muut velallista koskevat merkinnät on poistettu luottorekisteristä. (Luottotietolaki 527/2007 18§.)

3.4 Maksuhäiriöisten osuus eri ikäluokissa kesäkuussa 2020

Kuva 4. Maksuhäiriöisten henkilöiden määrä eri ikäluokissa (Asiakastieto www-sivut 2020)

Kuvasta 4 käy ilmi, että maksuhäiriöisten osuus alle 20-vuotiaista jää alla kahteen prosenttiin. Maksuhäiriömerkintöjä on eniten ikäluokassa 30–34-vuotiaat. Samoissa lukemissa tulee ikäluokka 35–39-vuotiaat. Kuvasta 4 pystyy myös tulkitsemaan sen, että maksuhäiriömerkintöjen määrä lähtee laskemaan tasaisesti ikävuodesta 40 lähtien, koska yli 70-vuotiaiden osuus maksuhäiriömerkinnöistä on 2,1 %. Kuvan 4 perusteella maksuhäiriömerkintöjen osuus on miehillä yleisempää kuin naisilla.

4 ULOSOTTO

Maksamattoman velan tai laskun oikeudellinen perintä on ulosotto. Ulosottolaki säätelee ulosottoa. Omaisuutesi ja tulosi selvitetään ulosotossa ja niiden pohjalta arvioidaan maksukykyysi. Suoraan rahapalkasta tai eläkkeestä voidaan pidättää rahana ulosotto. Jos kohdallesi osuus ulosotto, ole avoin ja yhteistyökykyinen, sillä tätä arvostetaan ulosotossa. Asunto-osake tai auto voidaan myydä velkojen maksamiseksi ulosotossa. (Takuusäätiön [www-sivut 2020](#).)

Ulosoton tullessa vireille velallinen saa siitä ilmoituksen, mutta tästäkin voidaan luopua, jos ei tiedetä yhteystietoja velalliselle. Jos vireilletuloilmoituksen antaminen vaikuttaisi tuntuvasti ulosoton täytäntöönpanoon, sitä ei myöskään lähetetä. Ulosoton täytäntöönpano voi vaikeutua, jos velallinen ryhtyykin kätkemään omaisuuttaan ulosottomieheltä. Vireilletuloilmoitus tulee lähettää pääsäännön mukaan, jos siitä päätetään luopua. Ulosottomiehellä pitää olla perusteet sille, että vireilletuloilmoituksen lähettäminen vaikeuttaisi ulosmittausta. (Koulu & Lindfors, 2010, 144)

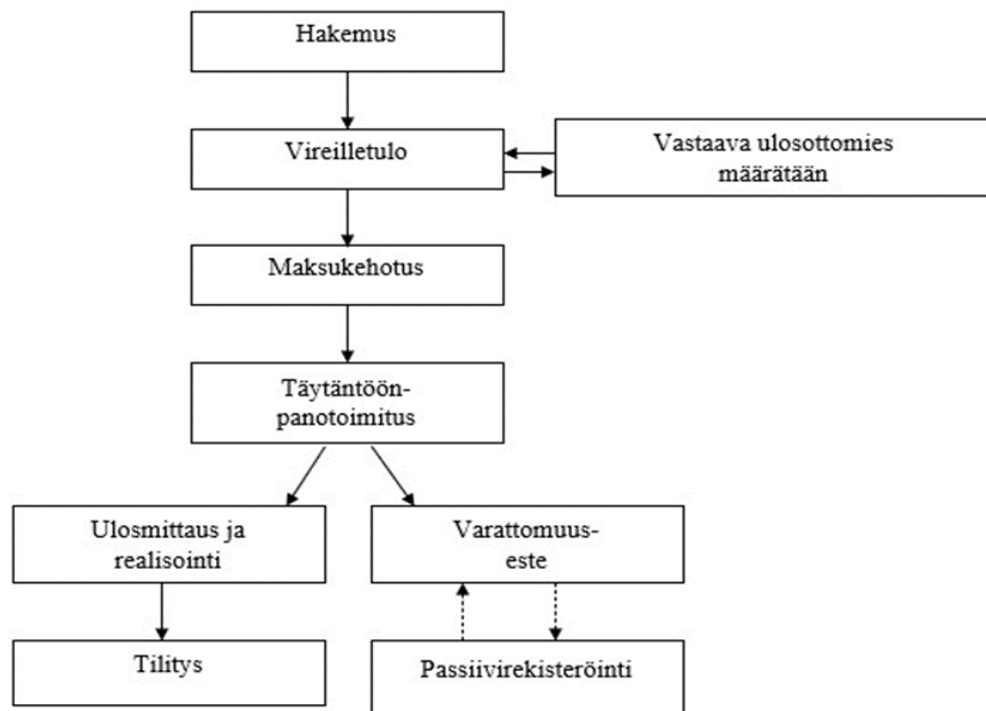
Vireilletuloilmoituksesta on käytävä ilmi vireilletulon päivämäärä ja kihlakunnanulosottomiehen yhteystiedot. Vireilletuloilmoituksessa on myös tiedot velallisen oikeuksista, myös maksukehotus on tässä vireilletuloilmoituksessa. Tässä maksukehotuksessa velallista pyydetään suorittamaan avoinna oleva velka ulosottomiehelle tiettyyn päivään mennessä. Mikäli velallinen laiminlyö eikä maksa velkaa annettuun päivään mennessä, ulosottomies laittaa täytäntöönpanotoimet aluille, jotta saadaan velka maksuun. Jos velallinen on saamassa veronpalautuksen, tämä veronpalautus voidaan ulosmitata jo ennen, kuin maksulle annettu määräaika päättyy. Merkintää ei tehdä ulosotorekisteristä annettavaan todistukseen, jos velallinen suorittaa maksunsa määräpäivään mennessä. Velallisen kannattaa maksaa velkansa määräpäivään mennessä. Näin velallinen estää sen tiedon, ettei hänen ulosotossansa olevasta velasta tule julkinen. (Koulu & Lindfors 2010,145.)

Vuosittain tehdään jopa 3 miljoonaa ulosottohakemusta. Näillä hakemuksilla peritään tai ainakin yritetään periä monien miljardien eurojen arvosta saatavia velallisilta. Suomalaisista joka kahdestoista joutuu näin velalliseksi ulosottoon vuosittain. Kun

velallinen joutuu ulosotonasiakkaaksi, niin velallisella on noin keskimäärin viisi velkaa ulosotossa, myös näin ollen velallisella on myös viisi velkojaa ulosotossa. Vuosittain tehdään noin 600 000 ulosmittausta ulosottomiehien toimesta. Ulosotolla onnistutaan perimään hieman yli viidennes saatavista. Velallisen on myös huomattu maksavan velkojan saatavan ulosotossa, välttääkseen ulosmittauksen. (Koulu & Lindfors 2016,43.)

Luottotietolaissa ulosotto johtaa maksuhäiriötietojen merkitsemisen luottotietorekisteriin eli luottotietojen menettämiseen, tämä tulee vaikeuttamaan kuluttajan käytännön toimia, joita on käsitelty kappaleessa 3. (Linna & Leppänen 2014,5.) Maksamatta olevien velkojen sekä muiden laiminlyötyjen velvoitteiden pakkotäytäntöönpanosta huolehtii ulosottolaitos, joka on valtion viranomainen. (Koulu & Lindfors 2010,160.)

Ulosotto on laiminlyödyn laskun tai muun vastaavan maksun jälkiseuraamus. Ulosotto voidaan käynnistää, jos velallinen on maksuhaluton. Ulosotto on erillistäytäntöönpanoa, jolla tarkoitetaan sitä, että velallisen velkoja ei selvitetä kokonaisuudessaan, eikä kertymää jaeta kaikille veloille. (Niemi 2014, 230.) Ulosoton pääpiirteinen kulku on selvennetty kuvassa 5. Kuva 5 antaa hyvän kuvan siitä, kuinka ulosotto pääpiirteisään kulkee. Siitä nähdään kuinka, ulosotto prosessi alkaa hakemuksen jättämisellä. Siitä kun hakemus on jätetty, asia etenee omalla painollaan eteenpäin.

Kuva 5. Ulosottomenettelyn pääpiirteinen kulku (Makkonen & Lindfors 2010,158)

Ulosottoa on kahdenlaista. Kyseessä voi olla normaali ulosotto tai sitten suppea ulosotto. Aina pyritään siihen, että velallinen maksaisi velkansa vapaaehtoisesti, ettei jouduttaisi ulosmittaamaan omaisuutta tai rahasaatavan ulosmittausta. Ulosmittaus voidaan tehdä mistä tahansa rahasaatavasta, kuten palkasta, eläkkeestä tai korvauksesta, kuten työttömyyskorvauksesta. Palkasta voidaan pääsääntöisesti ulosmitata yksi kolmasosa saatavasta tulosta. Sen sijaan sosiaaliavustukset sekä sosiaalituot, kuten opintotuki, asumistuki eivät ole ulosmittauskelpoisia. Ulosmitattava määrä otetaan huomioon nettotulosta. Se, mistä ulosotto voidaan suorittaa, on nimeltään nettopalkka, eli se määrä, joka on jäänyt jäljelle, kun veron ennakonpidätys ja muut vastaavat pidätykset on tehty. (Oikeus www-sivut 2020.)

Ulosoton suojaosuus tarkoittaa sitä rahamäärää, joka pitää jäädä velalliselle kuukaudessa elämiseen. Vuoden 2020 alusta velallisen suojaosuus on 22,63 euroa päivässä. Suojaosuus lasketaan siten, että palkanmaksukauden päivien lukumäärä kertaa päiväkohtainen suojaosuus. Kuukausipalkkalaisen laskentatapa poikkeaa siinä, että päivien lukumäärä on aina 30. Jos velallisella on elatuksen varassa oleva henkilö, suojaosuus on silloin 8,12 euroa päivässä. Tämän saa jokaisesta elatuksen varassa olevasta. (Oikeus www-sivut 2020.)

4.1 Ulosottoperuste

Ulosottoperuste edellyttää aina ulosottoa. Ulosottoperuste on tuomioistuimen tuomio, jossa velallinen on velvollinen suorittamaan tietty rahamäärä velkojalle. Tämä tuomio voi olla joko normaali tai yksipuolinen tuomio. Mutta jotkin maksut ovat suoraan ulosottokelpoisia ilman tuomiota tai ulosottoperustetta, kuten verot sekä julkisoikeudelliset maksut. Tavallinen velkoja joutuu hankkimaan ulosottoperusteen saatavalleen ennen kuin ulosotto on mahdollista suorittaa. Tämä pätee myös sellaisiin tilanteisiin, joissa saatava on sinänsä riidaton, mutta velallinen ei suostu maksamaan velkaansa vapaaehtoisesti. (Bräysy 2013,45.)

Tuomioistuimen tuomio kelpaa ulosottoperusteeksi sellaisissa tilanteissa, kuten rikosasiassa annetun tuomion turvaamispäätöksessä. Osamaksukauppaa koskeva sopimus, elatusapu, joka on vahvistettu tai muu sitoumus kelpaa ulosottokelpoiseksi. Ulosottoperusteeksi kelpaa myös ulosottokaarella mainitut valtioneuvoston sekä ministeriön päätökset. (Minilex www-sivut 2020.)

Ulosotossa täytäntöönpano edellyttää, että yksityisoikeudellinen saatava on vahvistettu tuomioistuimessa. Ratkaisiasiakirjasta käy ilmi velvoitteen sisältö. Tämä asiakirja toimii ulosottoperusteena toimiva asiakirja. Tuomioistuimen tuomio on tavallisesti ulosottoperuste, mutta myös sosiaalilautakunnan vahvistamat elatusapusopimukset sekä välitystuomio kelpaavat ulosottoperusteeksi. (Koulu & Lindfors 2010,140.)

Ulosottokaarella luetellaan ulosottoperusteina toimivia asiakirjoja. Näitä asiakirjoja ovat muun muassa riita- tai rikosasiassa annettu tuomio, virkamiehen päätös vakuustakavarikosta, vahvistettu elatusapusopimus, ministeriön päätös, valtioneuvoston päätös, osamaksukaupan tilityspöytäkirja sekä päätös hallintotuomioistuimessa. (Ulosottokaari 705/2007 Luku 2:2§.)

Täytäntöönpanokelpoisesta ulosottoperusteesta tulee käydä selvästi ilmi, kuka on oikeutettu velkoja ja kuka on velallinen, joka tähän on velvoitettu. Ulosottoperusteessa

mainittu velvoite voidaan määrätä ulosotossa vain sille henkilölle, jolle tämä velvoite on määrätty. Vaikka takaustilanteessa, takaaja on velvoitettu maksamaan velka tilanteessa jossa, myönnetyn luoton saaja on laiminlyönyt maksunsa, niin ulosottoa ei voida kohdistaa takaajaan ulosottoperusteen nojalla. Velkojan täytyy hankkia ulosottoperuste, jossa takaaja velvoitetaan suoritukseen. Täytäntöönpanokelpoisuus ulosottoperusteena edellyttää, että ulosottoperusteesta ilmenee, minkälainen velvoite on määrätty vastaajan suoritettavaksi. Ulosottoperusteesta tulee käydä yksiselitteisesti ilmi, mikä velvoite on määrätty vastaajan suoritettavaksi. Jos tuomio on epäselvästi tai puutteellisesti laadittu, eikä siitä käy ilmi mikä on velvoite, ulosottoa ei voida täytäntöön asettaa. Tällöin ulosottomiehen tulee ohjata velkoja valittamaan asiasta ylemmälle tuomioistuimelle. (Koulu & Lindfors 2010,141.)

Saatava voi vanhentua ulosottoperusteessa, jos velkoja ei ryhdy minkäänlaisiin toimenpiteisiin, kuten ota yhteyttä velalliseen ja näin muistuta velallista maksamatta olevasta velasta. Ulosottoperusteessa pitää vahvistaa, ettei saatava ole ehtinyt vanhentua. Tämän vanhentumisen tutkii ulosottomies virkansa puolesta. Saatava vanhentuu pääsäännön mukaan viiden vuoden aikana yksityisoikeudellisessa ulosottoperusteessa, jos tätä vanhentumista ei ole katkaistu. Saatava vanhentuminen katkeaa ulosoton hakemiseen. Mutta on sellaisia saatavia, joiden vanhenemista ei voida katkaista. Tällainen on esimerkiksi lapsen elatusapusaatava, joka vanhentuu lopullisesti viidessä vuodessa. (Koulu & Lindfors 2010,169.)

Ulosottoperuste voi myös vanhentua. Tämä tarkoittaa sitä, että se menettää ajan myötä täytäntöönpanokelpoisuutensa. Ulosottoperuste, joka on määrätty luonnolliselle henkilölle, on täytäntöön pantavissa viidentoista vuoden ajan. Jos velkoja on luonnollinen henkilö, ulosottoperuste on kaksikymmentä vuotta täytäntöönpanokelpoinen. (Koulu & Lindfors 2010,169.)

4.2 Suppea ulosotto

Suppea ulosotto on tarkoitettu pienten saatavien ja luottotappioksi kirjattujen saatavien perintään (Lindström 2014, 405). Suppeaa ulosottoa ei kannata käyttää, jos on kyseessä suuri saatavan perintä. Suppea ulosottoa ei voida käyttää, jos ulosoton päätyttyä

velkoja siirtää asian passiivirekisteriin ja tarkoituksena on nostaa takaisinsaantikanne. (Lindström 2014,405.)

Suppeassa ulosotossa velallisen tulot, veronpalautukset ja rahavarat tutkitaan, siksi tämä on velkojalle kustannuksiltaan huokeampi ulosottotapa ja siksi suppeaa ulosottoa käytetään pieniin laskuihin perinnässä. Ulosottovelattomuustieto suppeassa ulosotossa kertoo siitä, että maksuhäiriömerkinnän omaavalla ei ole ollut riittävästi rahavaroja suppeassa ulosotossa. Tämä merkitsee sitä, että velalliselta puuttuu riittävät rahavarat velkojen hoitamiseen. (Makkonen 2012,109.)

Ulosottohakemuksessa on nimenomaisesti pyydetty suppeaa ulosottoa. Suppea ulosotto on luonteeltaan nopea sekä edullinen. Jos ulosottohakemuksessa ei ole erikseen pyydetty suppeaa ulosottoa, hakija haluaa silloin oletettavasti täysimittaisen ulosoton. Jos velasta vastaa useampi velallinen, niin suppeaa ulosottoa ei voida silloin käyttää, koska siihen liittyy usein todella paljon erilaisia kysymyksiä selvittelyineen. (Pönkkä & Willman 2004,253.)

Suppea ulosotto päättyy usein ulosmittaukseen tai varojen tilitykseen velkojalle. Lisäksi suppea ulosotto voi päättyä siihen, että esitetään este ilmoitus. Tässä ulosoton muodossa ei anneta mitään todistuksia varattomuudesta, sillä velallisen omaisuus on jo tutkittu rekisteristä.

4.3 Pitkäkestoinen ulosotto

Huhtikuusta 2012 lähtien pitkäkestoinen ulosotto aiheuttaa maksuhäiriömerkinnän velalliselle luottotietorekisteriin. Luottotietoyhtiölle menee tieto ulosotosta, kun ulosmittaus on tehty velallisen palkasta tai eläkkeestä. Silloin ei tehdä maksuhäiriömerkintää, jos ulosotto on ollut vireillä pitkään ihan muista syistä kuin edellä mainituista. (Oikeus www-sivut 2020.)

Maksuhäiriötieto, joka kuvaa pitkäkestoista ulosottoa kertoo siitä, että rahasaatavaa on ulosmitattu viimeisen kahden vuoden aikana vähintään 18 kuukauden aikana. Pitkäkestoisessa ulosotossa maksuhäiriömerkintä merkitsee, että velallinen todennäköisesti

käyttää siitä maksuvarastaan suuren osan ulosottovelkojensa maksamiseen. Silloin kannattaa miettiä perusteellisesti uuden luoton myöntämistä (Makkonen 2012,109.)

4.4 Miten ulosotto tulee poistumaan?

Mikäli velalliselle tulee tilanne, että ei pysty maksamaan velkaansa ulosottoon mainittuna päivänä, hän voi kysyä ulosottomieheltä maksuaikaa velalleen. Maksuaikaa ei myönnetä automaattisesti, vaan myöntämiselle tulee olla jokin erityinen syy. Syynä voi olla sairastuminen tai lyhyt aikainen työttömyys velallisella. Lisäksi ulosottomiehen tulee olla vakuuttunut siitä, että velallinen suorittaa velkansa annetun ajan kuluessa. Maksuaikaa voidaan myöntää velalliselle korkeintaan kuusi kuukautta, mutta velkojan suostumuksella. (Koulu & Lindfors 2010,145.)

Kun rahavelka on maksettu kokonaan pois, ulosottoeruste päättyy. Kun velvoite täytetään, täytäntöönpanokelpoisuus ulosottoerusteella päättyy. Ulosottokaaren tehtiin muutoksia vuosina 2003 ja 2007, jolloin säädettiin ulosoton sisältämää maksuvelvoitetta määräaikaiseksi. Ulosottokaaren luvussa 2 kohdassa 24 luonnollisen henkilön maksuvelvoite on täytäntöönpanokelpoinen viidentoista vuoden ajan. Määräaika ulosottoerusteelle lasketaan, kun tuomio on tullut lainvoimaiseksi. Jos ulosottoerusteen määräaika kuluu umpeen, niin silloin saatava vanhentuu, ulosottoerusteen vanhentumisaika on kaksikymmentä vuotta, jos velkoja, joka on määritelty ulosottoerusteessa, on luonnollinen henkilö. (Niemi 2014, 242–243.)

5 VELKAJÄRJESTELY

Laissa on määritelty yksityishenkilön velkajärjestelystä. Eduskunta on säätänyt tätä koskevan lain: Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä 25.1.1993/57 (Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä 25.1.1993/57.)

Velkajärjestelyn tarkoituksena on korjata velallisen taloudellista tilannetta. Velkajärjestelyllä halutaan pienentää velallisen velkavastuuta, velallisen maksukykyä vastaa-

vaksi määräksi. Nimensä mukaisesti yksityishenkilön velkajärjestely on tarkoitettu luonnolliselle henkilölle, eivätkä yritykset tai muut yhteisöt voi tätä menettelyä käyttää velallisen roolissa. Kun velallinen maksaa tässä velkajärjestelyssä maksukykyään vastaavan määrän, velallinen tulee vapautumaan lopuista veloista. (Koulu & Lindfors 2016,153.)

Kun tuomioistuin on tehnyt päätöksen velkajärjestelyn alkamisesta, velkajärjestely astuu voimaan. Velkojen vanhentuminen on keskeytettynä käräjäoikeuden menettelyn ajaksi. Velkojen vanhentuminen voi jo aikaisemmin keskeytyä, jos tuomioistuin päättää velkajärjestelylain mukaan väliaikaisesta kiellosta. (Linna & Saarnilehto 2016,163.)

Uuden velan hankkiminen velkajärjestelyn aikana ei ole mahdollista, jos on luottohäiriömerkintä. Automaattisesti merkintä tulee velkajärjestelystä, mutta vapaaehtoisessa järjestelyssä merkintä merkitään vain suostumuksella. (VertaaEnsin www-sivut 2020.)

Yksityishenkilön velat ja taloudellinen tilanne selvennetään velkajärjestelyssä. Lisäksi tässä järjestellään velallisen velkasuhteita. Jos ei muuta keinoa löydy, velkajärjestely voi olla ratkaisu velkaongelmiin. Velkajärjestely on tarkoitettu niille, joiden velkojen maksuun ei löydy muuta menettelyä. Tässä menettelyssä velallinen maksaa velkojaan oman maksukykyensä mukaan kolmesta viiteen vuotta ja näin loput velat mitä on jäljellä, annetaan anteeksi velalliselle. (Takuusäätiö www-sivut 2020.)

Oikeusaputoimistot vastaavat talous- ja velkaneuvonnasta. Tämä siirtyi heille vuonna 2019. Asiantuntija käy velallisen kanssa taloudellista tilannetta läpi kokonaisuudessaan. (Oikeus www-sivut 2020.) Kuluttajaviraston ohjaama talous- ja velkaneuvonta on palvelu, josta velalliset voivat hakea apua talousongelmiin sekä velkaongelmiin (Makkonen 2012,200).

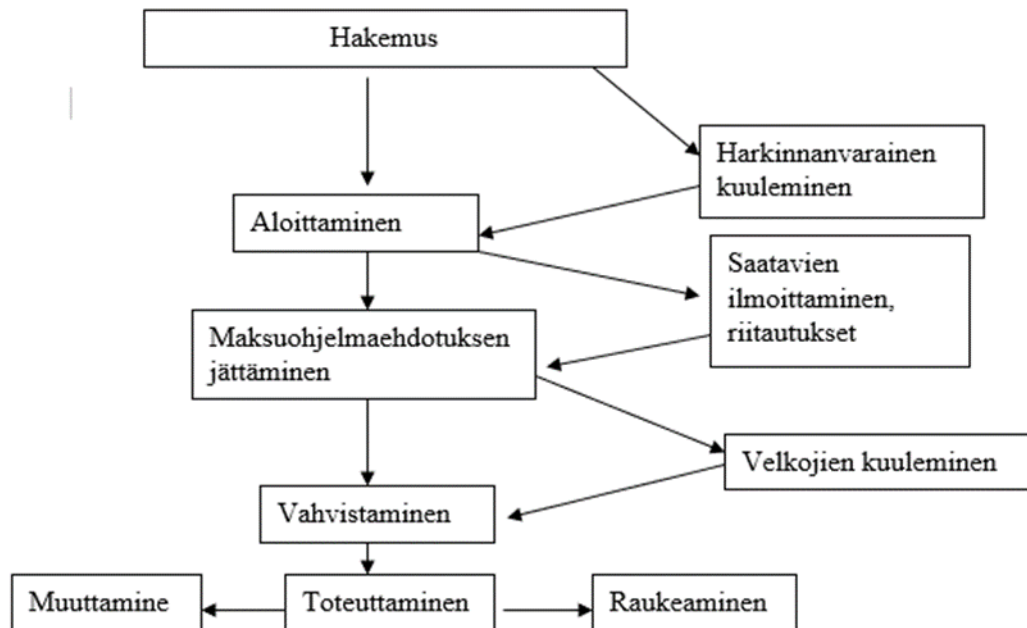
Talous- ja velkaneuvontapalvelu on maksutonta. Se on tarkoitettu yksityishenkilöille sekä elinkeinon- tai pienimuotoisen yritystoiminnan harjoittaville. Palvelussa asiantuntijat auttavat ja neuvovat taloudellisen kokonaisuuden kartoittamisessa, sovintojen laatimisessa sekä talouden suunnittelussa. Asiantuntijat voivat olla, myös tukena neuvotteluissa velkojien kanssa. Käräjäoikeudelta saa apua velkajärjestelyn hakemiseen

sekä muihinkin asiakirjojen laatimiseen. Valtion oikeusaputoimistot ovat antaneet vuoden 2019 alusta talousneuvonnan sekä velkaneuvonnan. Asuinkuntasi ei määritä sitä, mihin oikeusaputoimistoon tulisi olla yhteydessä, vaan avun tarpeen sattuessa, voit ottaa yhteyttä mihin tahansa oikeusaputoimistoon. Eikä tarvitse välttämättä mennä käymään paikan päällä, vaan neuvontaa voi saada myös etänä videoyhteyden välityksenä. Tämä videoyhteys avaa uuden tavan kohdata asiantuntija. Lisäksi asiantuntijan kohtaaminen videon välityksellä, voi olla vähemmän jännittävä tilanne kuin mennä asiantuntijan toimistoon. (Oikeus www-sivut 2020.)

5.1 Velkajärjestelyyn pääseminen

Velkajärjestelyn luonne näkyy sen aloittamisen edellytyksissä. Jos velallinen on maksukyvytön, saadaan aloittaa velkajärjestely. Laissa yksityishenkilön velkajärjestely on tarkat määrittelyt siihen, mikä on maksukyvyttömyyden määritelmä. Huomioon siinä, kun arvioidaan velallisen maksukyvyttömyyttä. (Koulu & Lindfors 2010,142.)

Kuvasta 6 näkee selvästi, kuinka velkajärjestely kulkee pääpiirteittäin. Sen avulla pystyy myös helposti sisäistämään velkajärjestelyn pääpiirteisen kulun. Velkajärjestely alkaa hakemuksella. Siitä eteenpäin asia etenee siten, että jätetään maksuohjelmaehdotus, tässä vaiheessa kuunnellaan mahdollisia velkojia. Kun ollaan, kuultu mahdolliset velkojat sekä tehty maksuohjelmaehdotus, tämä vahvistetaan ja aletaan toteuttaa velkajärjestelyä päätöksen nojalla.

Kuva 6. Yksityishenkilön velkajärjestelyn pääpiirteinen kulku (Koulu & Lindfors 2010, 141)

Velalliselle, joka on maksukyvytön, velkajärjestely voidaan myöntää, jos:

- 1) pääasiallinen syy maksukyvyttömyyteen on velallisen maksukyvyn heikentyminen sairauden, työkyvyttömyyden tai työttömyyden takia ilman, että velallisella on ollut tähän omaa syytä;
- 2) velallinen ei kykene kohtuudella parantamaan omaa maksukykyä voidakseen selvittää kaikista veloista aiheutuneista menoista. Velkojien sekä velvoitteiden velallisen maksukykyyn suhteutettuna, on painava peruste velkajärjestelyn aloittamiseen. (Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä 57/1993 9§.)

Velkajärjestely on ylivelkaantuneelle velalliselle tarkoitettu velkojen järjestely ja selvittelykeino (Makkonen 2012,203). Perusajatus velkajärjestelyssä on järjestellä kaikki velallisen velat. Sen jälkeen, kun velat on järjestely, velallinen alkaa määrääjäksi maksamaan maksuohjelman perusteella velkojaan pois, mutta velkoja maksetaan sen verran kerralla, että velalliselle jää niin sanottu suojaosuus välttämättömiin kuluihin ja menoihin. Jos noudattaa maksuohjelmaa niin kuin, se on määrätty ja näin suorittaa kaikki velalliselle luodut velvoitteet ajallaan, velallinen vapautuu velkajärjestelyn piiriin kuuluvista veloista. (Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä 57/1993.)

Velkajärjestely on mahdollista sellaiselle henkilölle, joka on ylivelkaantunut. Velkajärjestelyprosessi on kaksivaiheinen. Ensiksi velallinen jättää käräjäoikeuteen velkajärjestelyhakemuksen. Hakemuksen käsittelyssä selvitetään täyttääkö hakija kriteerit, jotta velkajärjestely voidaan aloittaa. Eli velkajärjestelyyn pääseminen ei ole mikään itsestään selvyys, sillä hakijan tulee täyttää kriteerit. (Oikeus www-sivut 2020.)

Yleisiä esteitä velkajärjestelyn aloittamiseen on listattu laissa Laki yksityishenkilön velkajärjestely. Esteenä velkajärjestelyn aloittamiseen lain nojalla mainitaan seuraavia asioita:

- 1) maksuvelvollisuus on määrätty rikoksen perusteella, näin velkajärjestelyä ei voida pitää perusteltuna
- 2) maksuvelvollisuus on määrätynyt sen takia, että velallinen on syytettynä rikoksesta tai esitutinnan epäillyn alaisena
- 3) maksukyvyttömyys on syntynyt velkana elinkeinotoiminnassa, jossa on kohdeltu törkeästi velkojia, lisäksi laiminlyöty velvollisuudet
- 4) taloudellisten vaikeuksien vuoksi on velallinen sopimattomasti heikentänyt asemansa velkojien vahingoittamiseksi
- 5) velallinen on salannut tuloja tai varojaan tai johtanut harhaan väärillä tiedoilla
- 6) velkojalle on annettu tahallaan vääriä tai harhaanjohtavia tietoja taloudellisesta tilanteesta, jotka ovat vaikuttaneet luoton myöntämiseen olennaisesti sekä velallisen toimintaan luoton määrän sekä muiden olosuhteiden huomioon ottaen pidetään erityisen moitittavana
- 7) velallisen tavasta hoitaa taloutta voidaan tehdä päätelmiä, että velallinen harkitusti velkaantunut olennaisesti, velkajärjestelyn tiedostaen tai velkaantuminen on kokonaisuutena piittaamatonta sekä vastuutonta, tässä huomioiden velallisen ikä, asema sekä muut olosuhteet ja onko velalliselle luottoa myöntäneet luotonantajat toimineet oikeudenmukaisesti
- 8) velallinen on antanut vääriä tietoja taloudellisesta asemastaan velkajärjestelyä varten tai antanut harhaanjohtavia tietoja asemastaan, laiminlyönyt tietojenantovelvollisuutensa, joka on säädetty 6§, rikkonut maksu- ja vakuudenasettamiskiellon, joka on säädetty 12§ sekä on menettelyllään vaikeuttanut velkajärjestelyä
- 9) oletetaan perustelluin syin, että maksuohjelman noudattaminen ei onnistu velalliselta

10) velalliselta löytyy jo aiemmin vahvistettu maksuohjelma tai

11) vahingonkorvaus, kauppahinnanpalautus tai muu vastaava velan järjestäminen olisi kokonaisuuden arvioiden kohtuuton yksityishenkilön välillä. (Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä 57/1993 10§.)

Velkajärjestelyyn voi silti päästä, vaikka olisikin este velkajärjestelyn aloittamiseen, jos siihen löytyy painavat syyt. Kun tutkitaan sekä harkitaan painavia syitä, otetaan huomioon se, miten velallinen on toiminut velkojen maksamiseen, kauanko on kulunut velkaantumisen sekä muut olosuhteet tutkitaan, onko velkajärjestelyllä millainen merkitys velkojille sekä velalliselle. Tässä kohdassa tuomioistuin tutkii myös, sen kuinka velallinen pyrkinyt parantamaan tuloja tai myymään hankittua omaisuutta, velkojen maksamiseen lisäksi tutkitaan, kuinka paljon sekä kuinka kauan velallinen on maksanut velkoja velkojille maksukykyyn peilaten. Arvioidaan myös sitä aikaa, joka on johtanut velkaantumiseen. Onko velallisen elämässä tapahtunut jotain merkittävää, kuten avioero, sairastuminen tai työttömyys? Jos velallisen velkaongelma ratkeaisi, miten se tulisi parantamaan velallisen sekä hänen läheistensä elämää tai jos velkaongelmaa ei ratkaistaisi mihin se saattaisi johtaa hoitamattomana? Velkajärjestelyn painavia syitä harkittaessa mietitään velkajärjestelyn merkitystä myös velkojan kannalta, silloin erityisesti, jos velallisen velkojana on yksityishenkilö. Tapauskohtainen kokonaisuuskäytäntö on velkajärjestelyn myöntämisen peruste. Vaikka painavia syitä on paljon, silti ei edellytetä sitä, että velallinen täyttäisi jokaisen kohdan. Tuomioistuin tekee päätöksen velkajärjestelyn aloittamisesta sekä tuomioistuin vahvistaa maksuohjelman. Velkajärjestelyyn liittyen apua ja neuvoja antaa talous- ja velkaneuvonta. (Oikeus www-sivut 2020.)

5.2 Velkajärjestelyn maksuaika

Velkajärjestelyn maksuohjelma kestää olennaisesti kolme vuotta, mutta maksuohjelmaa voidaan myös pidentää enimmillään viiteen vuoteen. Syy, miksi maksuohjelmaa pidennetään, on tavallisesti se, että velkaantumisen ongelmat ovat syntyneet kulutusluotosta, eikä velkaantumisen syynä ole velallisen sairaus, työttömyys tai muu syy. Omistusasunto on mahdollista säilyttää, jos velallisen maksukyky riittää asuntolainan maksamiseen. Maksuohjelma kestää silloin tavallisesti noin kymmenen vuotta. Mutta

asunnon tulee olla arvokas sekä kohtuullisen kokoinen. (Takuusäätiön [www-sivut](http://www.takuusaitio.fi) 2020.)

6 OMA POHDINTA

Työni tavoitteena oli tutkia maksuhäiriön tuomaa uhkaa tulevaisuudelle. Aiheen tutkiminen sai silmäni aukeamaan, kuinka yleistynyt maksuhäiriö on nykypäivänä. Maksuhäiriöt ovat olleet kasvussa viimeiset kymmenen vuotta, eikä tälle kasvulle näy loppua. Vuoden 2020 lopulla näemme sen, kuinka COVID-19 pandemia tulee vaikuttamaan maksuhäiriöisten määrään. Maksuhäiriö tuo turvattomuutta kuluttajalle, sitä häpeillään sekä se on ahdistava ajatus, kun maksuhäiriö vaikuttaa kaikkeen. Et välttämättä saa vuokrattua asuntoa, lainan saanti hankaloituu, puhelin liittymän saaminen hankaloitaa. Eli maksuhäiriön saaminen aiheuttaa paljon ongelmia, kaikki vaikeutuu ja hankaloituu. Maksuhäiriö voi vaikuttaa myös työn saantiin, sillä jos haluat työskennellä esimerkiksi perintäyhtiöillä, he tarkistavat luottotietosi, joten työn saantikin saattaa olla hankalaa.

Työtä kirjoittaessani ulosotto oli minulle se, mistä tiesin hieman enemmän kuin velkajärjestelystä. Ulosotto tulee kuvaan siinä kohtaa, kun velkoja ei ole saanut perittyä velkojaan velalliselta. Ulosottoa seuraa aina tuomioistuimen päätös, ilman päätöstä ei voida ryhtyä ulosmittaukseen.

Velkajärjestely tuli ihan uutena asiana. En ollut ennen edes kuullutkaan tästä järjestelystä. Lukemani perusteella velkajärjestely on todellinen ”lottovoitto” niille, jotka siihen pääsevät. Kun olet päässyt velkajärjestelyyn, saat maksujärjestelyn ja teet maksusopimuksen, maksat velkaasi tietyn ajan ja näin velkasi ovat unohtuneet. Tämä on jotenkin hullua ajatella, että kun maksat jonkun pari vuottakin velkoja pois maksusuunnitelmalla, niin velat vain unohdetaan. On toisaalta onni, että velkajärjestelyyn ei pääse ketä tahansa tai miten tahansa. Siihen pitää olla painavat syyt ja pahasti ylivelkaantunut.

Työni avasi minulle ainakin paljon, maksuhäiriöiden maailmaa. Sain tästä paljon irti ja uuttakin asiaa selvisi todella paljon. Tämä sai juuri silmäni aukeamaan, että kuinka paljon on maksuhäiriömerkintöjä tai kuinka paljon vuosittain joutuu ulosoton asiakkaaksi velallisia.

LÄHTEET

Asiakastieto www-sivut. Viitattu 5.8.2020 www.asiakastieto.fi

Autio, M., Eresmaa, I., Heinonen, V., Koljonen, V., Paju, P. & Wilska, T-A. 2002. Pakko riittää, näkökulmia nuorten maksuhäiriöihin ja kulutukseen. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto

Bräysy, P. 2013. Perintä käytännössä. Helsingin Kamari Oy

Credigo www-sivut Viitattu 9.6.2020 <https://www.credigo.fi>

Koulu, R & Lindfors, H. 2010. Maksukyvyttömyyden oikeudelliset ulottuvuudet. Helsinki: Helsingin Yliopisto

Koulu, R & Lindfors, H. 2010 Maksukyvyttömyys, yritys velkojana ja velallisena. Helsingin Kamari Oy

Koulu, R & Lindfors, H. 2016. Velkavastuun toteuttaminen luottoyhteiskunnassa. Helsinki: Helsingin Yliopisto

Kuluttajaliitto www-sivut. Viitattu 5.8.2020. <https://www.kuluttajaliitto.fi>

Kulutusluotto vertailu www-sivut. Viitattu 27.5.2020. <https://kulutusluottovertailu.fi>

Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä. 1993. L25.1.1993/57 muutoksineen.

Lindström, J. 2014. Luottovalvonta ja saatavien perintä. Helsinki: Talentum

Linna, T & Leppänen, T. 2014. Ulosotto-oikeus I, ulosottomenettely. Helsinki: Talentum

Linna, T & Saarnilehto, A. 2016. Velan vanhentuminen. Helsinki: Alma Talent

Luottotietolaki.2007. L11.5.2007/527 muutoksineen

Makkonen, A. 2012. Vastuullinen luotonanto. Jyväskylä: Bookwell

Maksu Myöhässä www-sivut. Viitattu 5.8.2020. <https://maksumyohassa.fi/>

Minilex www-sivut. Viitattu 8.8.2020, 9.10.2020 <https://www.minilex.fi/>

Niemi, M-L.2014. Luotto-oikeus: Luottotyypit, perintäprosessit ja takaisinsaanti. Helsinki: Talentum

Oikeus www-sivut. Viitattu 7.6.2020 <https://oikeus.fi/fi/>

Parpola, A & Kiljala, J. 2005. Hyvä vai paha tieto? Suomalaisen luottotietotoiminnan vaiheet. Asiakastieto

Pönkkä, P & Willman, P. 2004. Käytännön perintäopas. Helsinki: Edita Prima Oy

Rantala, K & Tarkkala, H. 2008. Kotitalouksien velkaongelmien nykytila ja kehitys. Helsinki: Hakapaino Oy

Takuusäätiön www-sivut. Viitattu 4.6.2020, 8.8.2020, 15.8.2020 <https://www.takuusaatio.fi/>

TalousSuomi www-sivut. Viitattu 5.8.2020 <https://www.taloussuomi.fi/>

Ulosottokaari. 2007. L 15.6.2007/705 muutoksineen.

Valkama E & Muttilainen V.2008. Maksuvaikeudet pikaluottomarkkinoilla. Helsinki: Hakapaino Oy

VertaaEnsin www-sivut. Viitattu 16.8.2020 <https://www.vertaaensin.fi/>

Willman, P. 2019. Saatavien perintä. Keuruu: Edita